

Autoevaluace školy v oblasti podpory strategií učení cizímu jazyku Dotazník pro učitele středních škol

Inspirováno autory Andrew D. Cohenem, Rebeccou L. Oxfordovou a Julií C. Chiovou
(2002)

Účelem dotazníku je dozvědět se něco více o sobě jako vyučujícím cizího jazyka a reflektovat strategie učení, které mohou být pro studenty prospěšné.

Dotazník obsahuje 138 stručných tvrzení o tom, jaké strategie se při učení jazyku objevují. Tvrzení jsou rozdělena do 6 hlavních okruhů podle řečových dovedností a jazykových prostředků. Týkají se postupů, které můžete **ve výuce přímo realizovat nebo radit studentům**, aby je používali **při výuce, při samostatném učení ve škole a doma nebo v přirozeném cizojazyčném prostředí**. Termín „*doporučuji studentům, aby...*“ v dotazníku zahrnuje jak rady a zjišťování, zda tak studenti postupují, tak přímo realizaci dané činnosti ve výuce.

Jedná se o pilotní verzi dotazníku, která obsahuje zatím větší množství otázek, které na základě odpovědí ze spolupracujících škol a Vašich podnětů budeme upravovat a redukovat. Vyplnění trvá asi 20 – 30 minut a nepřesahuje vyučovací hodinu.

Po zodpovězení dotazníku získáte zpětnou vazbu o tom, jaké strategie podporujete u žáků, jaké strategie žáci uvádí, že používají ve srovnání s tím, co realizujete ve výuce. Zpráva s výsledky obsahuje také srovnání s jinými žáky, učiteli a školami.

Každý vyučujeme jinak. Zatrhněte, jak moc dané tvrzení popisuje výuku v uvedené třídě nebo jazykové skupině. Odpovídejte na škále *ne – spíše ne – spíše ano – ano*. V ojedinělých případech, kdy nebudete vědět nebo nebudete otázce rozumět, zvolte variantu odpovědi *N – nevím*.

Dotazník je zaměřen na výzkum rozvoje strategií učení v hodinách **anglického/německého/španělského/ruského/francouzského/italského/latinského... jazyka**. Cizí jazyk zde znamená: **anglický jazyk/německý....**

1	2	3	4	N
ne	spíše ne	spíše ano	ano	nevím, nerozumím, nedovedu posoudit

Podpora poslechových strategií

Strategie, které zvyšují vystavení studentů cizímu jazyku

Doporučuji studentům, aby ...

1. Poslouchali hudbu v cizím jazyce.
2. Poslouchali rádio v cizím jazyce.
3. Sledovali televizi v cizím jazyce.
4. Sledovali zprávy v cizím jazyce.
5. Navštěvovali mimoškolní jazykový kurz.
6. Chodili na doučování.

7. Chodili na doučování, kde se mluví pouze v cizím jazyce.
  8. Chodili na divadelní představení v cizím jazyce.
  9. Chodili po škole do skupiny lidí, kteří se daným jazykem zabývají a mezi sebou v něm hovoří.
  10. Sledovali filmy v cizím jazyce bez titulků.
  11. Sledovali filmy v cizím jazyce s cizojazyčnými titulky.
  12. Sledovali filmy v cizím jazyce s českými titulky.
  13. Poslouchali rozhovory lidí, třeba v obchodě, když mluví cizím jazykem.
  14. Poslouchali cizojazyčné rozhovory okolo a snažili se jim porozumět.
  15. V hodinách cizího jazyka posloucháme audiovizuální záznamy.
  16. V hodinách cizího jazyka posloucháme audio záznamy.
  17. V hodinách cizího jazyka mluví na studenty pouze v cizím jazyce.
  18. V hodinách cizího jazyka hovoří studenti s rodilým mluvčím, který se občas účastní/účastnil jejich vyučování.
-

Strategie pro učení se výslovnosti hlásek

Doporučuji studentům, aby ...

19. Procvičovali hlásky a slova cizího jazyka, které zní jinak než v češtině.
  20. Hledali podobnosti ve výslovnosti slova v novém jazyce s výslovností známého slova.
  21. Napodobovali způsob, jakým mluví rodilí mluvčí.
  22. Dotazovali se rodilého mluvčího na výslovnost hlásek a slov, které student nezná.
-

Strategie přípravy na poslech konverzace v cizím jazyce

Doporučuji studentům, aby ...

23. Věnovali pozornost vybraným aspektům slyšeného, například jak se vyslovují určité hlásky.
  24. Zkoušeli předvídat, co někdo řekne.
  25. Na poslech nebo rozhovor se připravovali tak, že si předtím k tématu něco přečtou.
-

Strategie poslechu konverzace v cizím jazyce

Doporučuji studentům, aby ...

26. se snažili zachytit klíčová slova, která jsou důležitá pro pochopení sdělení.
  27. Poslouchali, kam klade rodilý mluvčí důraz, aby poznali, co je podle mluvčího důležité.
  28. Všimli si, kdy vkládají mluvčí pauzy a jak jsou dlouhé.
  29. Věnovali pozornost intonaci („melodii“) řeči rodilých mluvčích.
  30. Věnovali při poslechu některým částem rozhovoru pozornost, jiné ignorovali.
  31. Poslouchali výběrově, věnovali pozornost určitým částem a jiné ignorovali.
  32. Snažili se rozumět tomu, co slyší, aniž by překládali slovo od slova.
  33. Zaměřili se na kontext toho, co lidé říkají.
  34. Zaměřili se na detaily, s cílem zjistit, jestli jim rozumí.
-

Strategie používané při neporozumění slyšenému

Doporučuji studentům, aby ...

35. v případě neporozumění požádali mluvčího o zopakování.
  36. Když mluvčí mluví moc rychle, požádali o zpomalení.
  37. Když napoprvé nerozumí, požádali o vysvětlení.
  38. Podle tónu hlasu se snažili poznat, o čem se mluví.
  39. Odhadovali téma na základě toho, co už bylo řečeno.
  40. Vycházeli ze svých všeobecných znalostí s cílem pochopit hlavní myšlenku.
  41. Sledovali gesta nebo mimiku mluvčího s cílem pochopit význam řečeného.
-

Podpora strategií osvojování slovní zásoby

Strategie osvojování slovní zásoby

Doporučuji studentům, aby ...

42. si všímali struktury nového slovíčka.
  43. Rozdělovali si slova na známé části.
  44. Rozdělovali si slovíčka podle slovních druhů (např. podstatná jména, slovesa,...).
  45. Spojovali si výslovnost nového slova s výslovností známého slova.
  46. Vytvářeli si rýmy pro snazší zapamatování si nového slova.
  47. Představovali si nová slova v hlavě.
  48. Přiřazovali si nová slovíčka ke slovům, která s nimi souvisí.
  49. Psali si nová slovíčka do smysluplných vět.
  50. Učili se dějová slovesa pomocí provedení nebo naznačení činnosti.
  51. Používali kartičky, na které by si psali nová slova.
  52. V hodinách cizího jazyka učím studenty různé strategie, jak si osvojovat slovíčka.
  53. Ve výuce jazyka procvičujeme různé postupy, jak se učit slovíčka.
-

Strategie opakování slovní zásoby

Doporučuji studentům, aby ...

54. si pro lepší zapamatování nová slovíčka nejprve několikrát prošli.
  55. Pravidelně opakovali slovíčka, aby je nezapomněli.
-

Strategie pro vybavování slovní zásoby

Doporučuji studentům, aby ...

56. se dívali na významové části slov (např. předpony, přípony) pro připomenutí si významu slova.
  57. Snažili se vybavit si situaci, při které slovo poprvé slyšeli nebo viděli, nebo místo či stranu knihy, kde bylo napsané.
  58. V mysli si vybavili, jak se slovo píše.
-

Strategie používání nové slovní zásoby

Doporučuji studentům, aby ...

59. se snažili používat nová slovíčka různými způsoby.
  60. Procvičovali si používání známých slovíček různými způsoby.
  61. Snažili se používat ustálená slovní spojení.
-

Podpora strategií mluvení

Strategie procvičování mluvení

Doporučuji studentům, aby ...

62. si nové výrazy k procvičení říkali sami pro sebe.
  63. Říkali si při učení nahlas nová slovíčka.
  64. Procvičovali si novou gramatiku v různých situacích.
  65. Přemýšleli o tom, jak by něco vyjádřil rodilý mluvčí a snažili se to říct stejně.
  66. Snažili se mluvit co nejlépe v cizím jazyce.
  67. V hodině cizího jazyka hovoříme pouze v cizím jazyce.
  68. V hodinách cizího jazyka vyslovují studenti problematické hlásky po mně.
  69. V hodinách cizího jazyka mluvíme v cizím jazyce.
  70. V hodinách cizího jazyka konverzují studenti se spolužáky v cizím jazyce.
  71. V hodinách cizího jazyka se mnou mluví v cizím jazyce.
  72. Doporučuji studentům, aby se po škole scházeli s rodilým mluvčím, se kterým by konverzovali v cizím jazyce.
-

Strategie pro zapojení se do rozhovoru

Doporučuji studentům, aby ...

73. pravidelně vyhledávali příležitosti k hovoru s rodilými mluvčími.
  74. Začínali konverzaci v cizím jazyce tak často, jak je to možné.
  75. Začali sami konverzaci v cizím jazyce, když potkají cizince.
  76. Začínali konverzaci v cizím jazyce, když jsou v zahraničí na dovolené.
  77. Směřovali konverzaci ke známým tématům.
  78. Snažili se s rodilým mluvčím hovořit v cizím jazyce o známých tématech.
  79. Dopředu plánovali, co a jak řeknou v hodině cizího jazyka.
  80. Dopředu plánovali, co a jak řeknou při konverzaci s rodilým mluvčím.
  81. Kladli otázky jako způsob zapojení se do konverzace.
  82. Předem odhadovali, co bude řečeno podle toho, co již řečeno bylo.
  83. Zkusili se zapojit se do konverzace i na témata, která neznají.
  84. Požádali ostatní, aby jim opravovali chyby, které při mluvení dělají.
  85. Snažili se zjistit a napodobit, co a jak by řekl rodilý mluvčí, když o něco žádá, omlouvá se nebo si stěžuje.
-

Strategie používané v situacích, kdy student neví, jak něco říct

Doporučuji studentům, aby ...

86. požádali toho, s kým mluví, o pomoc.
  87. Hledali jiný způsob, jak vyjádřit to, co chtějí říct, např. použitím synonyma.
  88. Použili slova z dalšího cizího jazyka, z češtiny nebo obecně známá mezinárodní slova a vyslovili je tak, aby zněla jako v cílovém cizím jazyce.
  89. Vytvářeli nová slova.
  90. Zkusili hádat, pokud neví správné slovo.
  91. Zkusili se vyjádřit pomocí gest.
  92. Řekli kousek česky nebo jiným jazykem, když ví, že by jim osoba, s níž mluví v cizím jazyce, mohla rozumět.
  93. Když mluví ve výuce v cizím jazyce a neví nějaké slovíčko, aby se na ně zeptali česky.
  94. Když mluví ve výuce v cizím jazyce a neví slovíčko, aby se na ně zeptali v cizím jazyce.
-

Podpora strategií čtení

Strategie rozvoje čtenářských dovedností

Doporučuji studentům, aby ...

95. četli v cizím jazyce co možná nejvíc.
  96. Snažili se najít pro zábavu něco ke čtení v cizím jazyce.
  97. Četli cizojazyčné texty, které odpovídají jejich jazykové úrovni nebo se jí blíží.
  98. Dopředu si plánovali, jakým způsobem budou text číst, sledovali, jak postupují a kontrolovali, jak dobře textu rozumí.
  99. Nejprve přelétli text očima, aby pochopili hlavní myšlenku; pak ho četli podrobněji.
  100. Četli text několikrát, dokud neporozumí.
  101. Věnovali pozornost uspořádání textu, především nadpisům a podnadpisům.
  102. Průběžně si na okraj stránky textu nebo v hlavě shrnovali, co přečetli.
  103. Předem odhadovali, jak bude text pokračovat.
  104. Ve výuce po přečtení cizojazyčného textu o něm v cizím jazyce hovoříme (hlavní myšlenky, postavy, děj...).
-

Strategie používané v případě neporozumění čtenému

Doporučuji studentům, aby ...

105. Odhadovali přibližný význam z kontextu materiálu, který čtou.
  106. Použili slovník.
  107. Použili slovník, aby získali podrobnou představu, jaký je význam daného slova.
  108. Zeptali se.
-

Podpora strategií psaní

Strategie rozvoje psaní

Doporučuji studentům, aby ...

109. Procvičovali psaní abecedy a/nebo slov v cizím jazyce.
  110. Promýšleli, jak text psát; sledovali, jak psaní pokračuje; a kontrolovali, jak moc text říká, co chtěli.
  111. Snažili se psát různé druhy textů v cizím jazyce (např. osobní poznámky, vzkazy, zprávy, dopisy, školní práce atd.)
  112. Dělal si poznámky v cizím jazyce.
  113. Ve výuce si psali poznámky v cizím jazyce, co nejvíc to jde.
  114. Psali v cizím jazyce jiným lidem.
  115. Psali v cizím jazyce referáty a jiné písemné práce.
  116. V hodinách cizího jazyka píše studenti v cizím jazyce kratší slohové práce.
  117. V hodinách cizího jazyka píše studenti zadaná cvičení na překlad.
  118. V hodinách cizího jazyka zadávám písemné domácí úkoly.
-

Strategie psaní slohových prací

Doporučuji studentům, aby ...

119. hledali různé způsoby vyjádření, když neví správný výraz.
120. Použili synonymum, pokud neznají vhodné slovo.
121. Popsali, co mají na mysli, pokud neznají vhodné slovo.
122. Prošli si, co napsali před pokračováním.
123. Používali referenční materiály, jako jsou různé typy slovníků, encyklopedie, lexikony, k vyhledání nebo potvrzení výrazů.
124. Našli si cizojazyčný text k danému tématu.
125. Vyhledávali si informace k danému tématu.
126. Vyhledávali si informace k danému tématu přímo v cizím jazyce.
127. Vyhledávali si informace k tématu v cizím jazyce na internetu.
128. Používali výkladový slovník, protože je přesnější než překladový.
129. Počkali s psaním svého textu, dokud si k němu nezapíše všechny své nápady.
130. Čekali, až mají napsané všechny své myšlenky, než začnou text upravovat.

Strategie používané při dokončování textu

Doporučuji studentům, aby ...

131. přepracovali jednou nebo dvakrát svůj text pro zlepšení obsahu a jazyka.
  132. Snažili se získat zpětnou vazbu od ostatních, hlavně od rodičů mluvčích.
-

Podpora strategií překladu

Strategie překladu

Doporučuji studentům, aby ...

133. plánovali, co řeknou nebo napíše v češtině, a až poté překládali.
  134. Při čtení si průběžně překládali text v hlavě pro lepší pochopení.
  135. Překládali si části konverzace do češtiny pro zapamatování hovoru.
-

Strategie směřující k co nejčastější práci přímo v cizím jazyce

Doporučuji studentům, aby ...

136. pustili češtinu z hlavy a co nejvíce přemýšleli jen v cizím jazyce.
  137. Snažili se porozumět tomu, co slyšeli nebo četli, aniž by překládali slovo od slova do češtiny.
  138. Byli opatrní, když přímo přenáší slova nebo myšlenky z českého jazyka do cizího.
-